

*Traité d'alliance entre Alphonse roi de Castille, de Léon et
de Portugal, et Louis XI roi de France.*

Paris, 23 septembre 1475.

Dominus Alvarus de Thaide, miles, consanguineus illustrissimi ac inclitissimi domini nostri Alphonsi Dei gracia regis Castelle, Legionis et Portugallie ejusque consiliarius et Johannes Delvas, miles, in jure civili licenciatus, dicti excellentissimi regis consiliarius ejusque fisci advocatus, ambo pariter sui ambassiatores, oratores, procuratores et commissarii ad infrascripta specialiter deputati, salutem in omni salvatore. Quoniam pium propositum recte regnancium finalisque intencio juste principancium esse debet bonum commune subditorum privatis prestari commodis, quod revera tunc caucius procurari speratur cum christianissimi reges et principes in vera unitate et obediencia sacrosancte romane ecclesie persistentes, in unam mentis consonanciam conveniunt et invicem indissolubilis amoris federe colligantur: hoc equidem serenissimus et dominus noster excellentissimus supradictus, in profunde sue mentis revolvens examine, conjectansque quod antique lige, confederaciones et amicie, priscis jam temporibus, inter excellentissimos et christianissimos Francorum reges et preclarissimos reges Castelle et Legionis dictaque regna, inite, convente, tractate, finite et confirmate et hactenus inviolabiliter observate fuere, optansque quod predictae lige, uniones et antique amicie et confederaciones confirmentur, corroborentur et in dies incommutabiliter observentur, nobis prefatis domino Alvaro de Thaide et Johanni Delvas, suis oratoribus et procuratoribus auctoritatem, potestatem, facultatem et mandatum dedit, cessit et concessit speciale, nomine suo dictorumque regnorum Castelle et Legionis confirmandi, corroborandi et convalidandi et de novo faciendi et tractandi antedictas ligas, confederaciones et antiquas amicias inter illustrissimum et christianissimum dominum Ludovicum Francorum regem, suum consanguineum, fratrem et amicum fidelissimum et ipsum dominum Alphonsum regem supra-

dictum dictaque sua regna, prout in litteris mandati et procuratorii suo nomine et manu roboratis suoque sigillo communitis que infrascriptur, luculenter apparebit, quarum antiquarum ligarum, confideracionum et amiciciarum tenor de verbo ad verbum sequitur et talis est :

Henricus Dei gracia rex Castelle et Legionis, universis et singulis harum seriem inspecturis presentibus et futuris.....etc.....etc.

In quorum omnium testinonium, presentes nostras litteras per secretarium ac notarium nostrum supra et infrascriptum fieri et publicari mandavimus ac nominis sigillique nostri regii majoris plombe munimine roborare. Datum et actum in civitate nostra Cordubensi, in ecclesia majori, die decima mensis julii, anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo quinto et regni nostri anno primo. Yo el rey. Per regem in suo magno consilio, relator ego Fernandus Didaci, doctor, consiliarius etc..... Sic signatum : Fernandus doctor apostolicus secretarius et notarius ac regni referendarius et secretarius.

Tenor vero facultatis et protestatis predictorum procuratorum et ambaxiatorum ipsius fratris et consanguinei nostri Alfonsi Castelle, Legionis et Portugalie regis sequitur et est talis :

Alfonsus Dei gracia rex Castelle, Legionis et Portugalie, etc..... Universis presentibus pariter et futuris has nostras litteras inspecturis post salutem et gratiam, notum facimus quod nos confidentes de legalitate, fidelitate et magna prudencia dilecti consanguinei nostri donni (*sic*) Alvari de Attaide, consilarii nostri fidelissimi, necnon egregii viri licenciati Johannis Delvas, fiscalis procuratoris, ex nostra certa sciencia maturaque consilii nostri deliberacione constituimus, facimus, et ordinamus per presentes procuratores, tactatores et oratores nostros generales et speciales, dantes eisdem plenam, generalem et liberam potestatem, facultatem, auctoritatem et mandatum speciale amicicias, confederaciones et ligas inter nostros ac serenissimi consanguinei et fratris nostri karissimi regis Francie predecessores initas et confirmatas, vice et nomine nostro et pro nobis, heredibus et successoribus nostris ac regnis Castelle et Legionis et dicionibus, subditis et vassallis nostris et nobis adherentibus et adhesuris, una cum prefato serenissimo rege Francie fratre nostro carissimo pro et suis heredibus et successoribus, regnis, dominiis et subditis vel cum ejus ambaxiatoribus, procuratoribus et oratoribus ejus nomine, confirmandi, tractandi, faciendi et perficiendi imperpetuum vel ad certum tempus sub antiquarum confederacionum vel alterius tenoris forma, prout ipsis

videbitur expedire, necnon declarandi, interpretandi, mutandi, addendi, diminuendi si qua in dictis confederacionibus aut verbis ambigua, obscura, imperfecta aut alias mutanda videantur, jurandique in animam nostram et in verbo regio pro nobis promittendi predicta omnia et singula per eos tractata, concordata et confirmata per nos firmiter teneri et inviolabiliter observari, simileque juramentum, obligaciones et stipulaciones a predicto rege vel ejus ambaxiatoribus et oratoribus prefati carissimi regis Francie fratris nostri requirendi, petendi, exigendi ac recipiendi et super omnia alia et singula exercendi, gerendi et disponendi ac expediendi que in premissis et circa ea fuerint necessaria, utilia seu eciam opportuna et que faceremus et disponderemus seu facere et dispondere possemus si actum in propria persona gereremus, eciam si talia sint que mandatum specialius exigent. Promittimus eciam bona fide et in verbo regio et sub obligatione bonorum nostrorum quorumcunque, pro nobis heredibusque et successoribus ac regno, subditis, amicis et benivolis nostris, adherentibus et adhesuris, ratum, gratum, firmum et stabile habere et perpetuo habituros quicquid per prefatos procuratores nostros confirmatum, declaratum, interpretatum, mutatum, additum, diminutum, obligatum, juratum, promissum, actum et conclusum, factumve fuerit in premissis et eorum quolibet vel circa ea, una vice aut iteratis et diversis, eaque omnia et singula irrefragabiliter observaturos, explecturos et confirmaturos, eciam nostras patentes litteras super hiis quociens erimus requisiti prefato carissimo fratri nostro duros, a prefatis ambaxiatoribus conformes recipiendo. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum, sigillum nostrum in absencia magni ordinatum litteris presentibus manu propria firmatis, duximus apponendum. Datum in civitate Plazentina, tertia die junii, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, et signatum: yo el rey; de mandato domini nostri regis in suo consilio, Eduardus Galvo, secretarius.

Nos itaque oratores, ambaxiatores, procuratores predicti ad hoc predicto sufficienti mandato sufulti et communiti, vice et nomine prefati principis domini nostri Alfonsi ac vice et nomine illustrissime, auguste et regine dictorum regnorum Castelle et Legionis et Portugalie, excellentissime domine Johanne ejus predictae et amantissime sponse quam pollicemur, spondemus, promittimus et juramus grata, rata, firma, illibata habitura et confirmatura omnia per nos et ejus vice et nomine gesta, acta, tractata et firmata pro ipsis rege et regina et pro suo filio primogenito nascituro sive pro

primo dictorum regnorum suorum Castelle et Legionis herede, ac pro dictorum regnorum terris, dominiis proque suis subditis et vassalis et sibi adherentibus et adhesuris aliisque omnibus quorum interest vel interesse poterit quomodolibet in futurum, prefato christianissimo ac excellentissimo Francorum regi Ludovico ac pro suo primogenito nato vel nascituro aut primo regni sui heredi, necnon pro regno, terris, dominiis, subditis et adherentibus suis et adhesuris aliisque omnibus et singulis quorum interest vel interesse poterit quomodolibet in futurum, confederaciones, tractatus, composiciones, pactiones, ligas, fraternitates, amicitias et firmitates ac omnia et singula in preinsertis litteris contenta et expressata, laudamus iterumque et de novo tractamus, inimus, facimus et firmamus sub penis, forma, modis, obligacionibus, qualitatibus, submissionibus et clausulis ac omnibus aliis suprascriptis, et juravimus per nos corporaliter tactis sacrosanctis Euvangeliiis et sanctis scripturis, coram sacra magestate predicti excellentissimi Ludovici Francorum regis et in conspectu sue celsitudinis in presenciarum constituti, pro ipso rege et pro suo filio primogenito aut nascituro seu pro primo dicti sui regni herede, promittimusque et juramus nos facturos et curaturos, prout realiter faciemus et accurabimus, quod prefatus rex Alfonsus ejusque predilecta et amantissima sponssa regina domina Johanna ratificabunt, approbabunt, laudabunt, confirmabunt et jurabunt predictas ligas et confederaciones et omnia et singula preinserta per nos suos oratores et ambaxiatores, acta et tractata, firmata, et jurata, promittimus insuper, bona fide cessantibusque fraude et malo ingenio quibuscunque pollicemur et juramentum prestamus in aniam dicti domini regis Castelle et Legionis et sub ypotheca, obligacione omnium bonorum heredumque ac successorum suorum presencium et futurorum necnon et sub pena perjurii quam rex incurrere potest tali casu et centum milium marcharum auri, omnia et singula premissa, prout et quemadmodum per nos quibus supra vice et nomine firmata, inita, facta et tractata sunt, teneri et tenendi ac de puncto in punctum adimpleri et adimplenda atque inviolabiliter observari et observanda per dictum dominum nostrum regem Castelle et Legionis ac dictam dominam Johannam ejus sponsam, pro se et primogenito suo nascituro aut primo regnorum suorum herede ac dictorum regnorum Castelle et Legionis, terris, dominiis, subditis et adherentibus suis et adhesuris ac eciam per eos et eorum patentes litteras suis magnis sigillis et omni majori solennitate communitas acceptanda, aprobenda (*sic*) et confirmanda easque litteras dandas et tradendas

sepefacto christianissimo regi aut ejus ambaxiatoribus seu nunciis a cujus serenitate similes seu conformes et ejusdem tenoris, virtutis et efficacie litteris jam recepimus, atque omnia adimplenda et observanda (*sic*) nos eosdem dominum nostrum regem et dominam reginam Castelle et Legionis, regna pariter et sua suorumque heredum, successorum bona quecunque christianissimo Francorum regi ejusque primogenito nato vel nascituro aut primo regni sui heredi et erga eum tamquam pro judicato, confessato et condempnato teneri et in ipsas penas ipsos dominum regem et reginam Castelle et Legionis primogenitumque suum nasciturum vel primum regnorum suorum heredem, si contra predicta fecerit aut fecerint, confitemur incurrisse et tam de jure quam de facto adjudicavimus totaliter incurrisse et ipsum primogenitumque suum nasciturum aut primum regnorum suorum heredem et successores suos ejusque regna, dominia, terras et bona ac heredum et successorum suorum presencia et futura pro premissis firmiter adimplendis, subposuimus et supponimus coercioni et compulsioni camere apostolice, volumusque et consentimus quod ad majorem firmitatem predictorum omnium et singulorum, litteras apostolicas super ipsis forciores et meliores dicto sapiencium, substencia non mutata, idem dominus noster rex seu primogenitus suus nasciturus sive primus regnorum suorum heres dicto domino regi Francorum ejusque primogenito nato vel nascituro aut primo regni sui heredi, facere et concedere teneatur ac eciam teneantur, quociens per ipsum dominum regem Francorum vel ejus primogenitum natum vel nasciturum aut primum regni sui heredem, item dominus noster rex Castelle et Legionis aut primogenitus suus nasciturus sive primus dictorum regnorum suorum heres fuerit requisitus vel fuerint requisiti. Verumptamen nos, prefati ambaxatores, nomine predicti domini nostri regis Castelle ejusque predilecte sponse regine domine Johanne annullamus, cassamus et irritamus illam clausulam et excepcionem que in preinsertis antiquis ligis erat exceptuatus rex Arragonum et filius suus primogenitus natus aut nasciturus et primus sui regni heres, et eam habemus pro cassa, non apposita, irrita et inani. In quorum omnium testimonium, has presentes litteras manibus et nominibus nostris signavimus et firmavimus et nostris sigillis comminimus (*sic*) et roborari fecimus signis et subscripcionibus notariorum publicorum et apostolicorum infrascriptorum.

Datum et actum Parisius in domo claustrali scienciati viri magistri Francisci Halle, archidiaconi Parisiensis, sub anno Domini

millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, indictione octava, mensis vero septembris die vicesima tertia, pontificatus sanctissimi in Christo Patris et domini nostri domini Sixti divina providencia pape quarti, anno quarto.

ALVARO.

Johanes legum (?).

(*Signum notarii:*) Et ego Franciscus Ferrebouc, presbyter Parisiensis, in jure canonico licenciatus, publicus apostolica et imperiali, etc....., apposui requisitus.

(*Signum notarii:*) Et ego Johannes Merati de Parisiis oriundus, in decretis bacalarius, publicus apostolica, etc....., apposui requisitus.

Et ad premissa peragenda fuerunt presentes nobilis ac generosus vir dominus Karolus de Gaucourt, miles, ejusdem loci dominus et prefatus dominus archidiaconus Parisiensis ac Balastus de Souze, capitaneus ville Credulii, magister Robertus Luillier, magnus vicarius ecclesie Parisiensis, Paulus Fumet, scutifer, Karolus de Goulat et Karolus de Furnelles necnon etiam Johannes de Montemor, Didacus Prato, Johannes Ludovici, Johannes Alvery, Didacus Roderici et Stephanus Fernandi, testes ad hec vocati et rogati.

(Deux sceaux en cire rouge sur double queue de parchemin.)

Archives Nat., J 605, n° 81.
